

ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ ДАХЬ
ПОЛИТЕХНИК КОЛЛЕЖ

Говьсүмбэр аймаг дахь уул уурхайн жишиг сургууль

Дипломын ажил

Эрдэмтэн
Хүснэгт

2018 он

ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ ДАХЬ УУЛ УУРХАЙН ЖИШИГ СУРГУУЛЬ ПОЛИТЕХНИК КОЛЛЕЖ

ДИПЛОМЫН АЖИЛ

СЭДЭВ: Халуун тогооны түлэгдэлт

ДИПЛОМЫН УДИРДАГЧ

М. Дэлгэрням /...../

ГҮЙЦЭТГЭСЭН: ХАБЭА-3 ТЕХНИКЧ

Э.Оюунбилэг /...../

ХЯНАГЧ БАГШ :

Ц. Мягмарсүрэн /...../

Л. Ганчимэг /...../

2018 он Чойр

АГУУЛГА

УДИРТГАЛ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ: ОНОЛЫН ХЭСЭГ

- 1.1. Түлэгдэлт гэж юу вэ? Түлэгдэлтийн ангилал
- 1.2. Түлэгдэлтийг буруулах ба урьдчилан сэргийлэх
- 1.3. Түлэгдэлтийн шалтгаан ба өвчлөл
- 1.4. Түлэгдсэн үед үзүүлэх анхны тусламж

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ: СУДАЛГАА ШИНЖИЛГЭЭ

2.1. ТНСМЗТ-ийн өнөөгийн байдал

2.2 Түлэгдэлтийн талаар авсан судалгаа

- ✓ Түлэгдэлтийн харьцуулсан оны судалгаа
- ✓ Түлэгдэлтийн шалтгааны судалгаа

2.3 Судалгааны дүгнэлт

ШИНЭ САНАА: Халуун тогооны аюулгүй ажиллагааны дүрэм зааварчилгааны боршур бэлтгэх

ДҮГНЭЛТ

НОМ ЗҮЙ

Удиртгал

Сэдвийг сонгосон үндэслэл : ДЭМБ-ын хийсэн 2012-2016 оны судалгаанаас авч үзэхэд түлэгдэлтэнд өртөж нас барагчдийн 48,4% нь 0-4 насны хүүхэд байна. Мөн үүнээс үзэхэд түлэгдэлтийн 1000 шинэ тохиолдолд ногдох үхлийн түвшин 2012 онтой харьцуулахад буурсан байх боловч сүүлийн 3 жилд түлэнхийд өртөж байгаа хүүхдийн тоо 8%-иар өссөн байна.

бие төгсөлтийн өмнөх дадлагаа ТНСМЗТ дээр хийсэн ба хариуцлага, болгоомжгүй байдлаас болж жилд түлэгдэж 30-40 хүүхэд амь насаа алдаж байгаад харамсаж түлэгдэлтийг бууруулахад авах арга хэмжээг иргэдэд ойлгуулж суртачлан таниулан мэдээлэл, мэдлэгтэй болсноор ахуйн осол болох түлэгдэлтийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх нь илүү чухал ач холбогдолтой гэж үзсэн учраас энэхүү сэдвийг сонголоо.

Зорилго:Түлэгдэлтэнд өртөж байгаа өвчнүүдийн ихэнх нь халуун хоол цай, халуун тогооноос болж байгаа учир халуун тогооны хэрэглээг багасгах, халуун тогоог ашиглах хэрэглэх аюулгүй ажиллагааны дүрэм зааварчилгааг гарган иргэдэд түгээж таниулах

Зорилт

- Түлэгдэлтийн шалтгааныг тодорхойлох талаар судалгаа хийнэ.
- Халуун тогооны түлэгдэлтээс урьдчилан сэргийлэх энгийн оновчтой аргыг боловсруулна.
- Боловсруулан бэлтгэсэн боршураа тарааж урьдчилсан сэргийлэх арга хэмжээ авна.

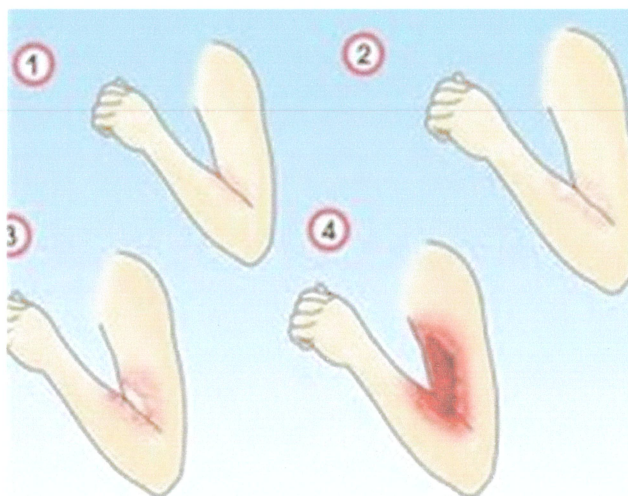
Судалгааны арга: Энэхүү судалгааны ажлыг боловсруулахдаа ТНСМЗТ-ийн ажилчдаас анкетийн арга болон анхдагч болон хоёрдогч мэдээлэлийг ашиглан судалгаа, нэгтгэн дүгнэх, ажиглалт, статистик арга мөн асуулгын аргуудыг ашиглан судалсан болно.

Судалгааны ач холбогдол: Түлэгдэлтийн шалтгааны 30-50 хувь нь халуун тогоог ашиглах, хэрэглэх аюулгүй ажиллагааг дагаж мөрдөөгүйн улмаас үүдэлтэй байгаа учир иргэдэд зориулсан боршур гарган түлэгдэлтээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулахад ач холбогдолтой

Нэгдүгээр хэсэг: Онолын хэсэг

1.1 Түлэгдэлтийн талаарх ойлголт

Түлэгдэлт нь өндөр температур, химийн бодис, цахилгаан гүйдэл, цацраг туяа, дулааны нөлөөгөөр арьсны давхаргууд болон эд эрхтэн гэмтэхийг хэлнэ Түлэгдэлтэнд яаралтай анхны зөв тусламжийг үзүүлээгүйгээс гоо сайханд муугаар нөлөөлөх ба халдвар орж, шингэн ихээр алдсанаас амь насанд хүрэх аюултай. Түлэгдсэн хүн өөрийн гарын алганы хэмжээнээс том талбайг хамран түлэгдсэн үед заавал эмнэлэгт хандах ёстой.

Түлэгдэлтийн хэлбэрүүд

- Халууны-гал болон,халуун тогоо,ус,цай,хоол
- Хүйтний нөлөө-хөлдөлт ,осголт
- Химийн түлэгдэлт- идэмхий бодисоос
- Цахилгаан түлэгдэлт-цахилгаан утас
- Амьсгалын зам түлэгдэлт
- Туяаны түлэгдэлт
- Гэмтэлтэй холбоотой түлэгдэлт

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

Дэлхий дээр өдөрт 260 хүүхэд түлэгдэлтийн улмаас нас бардаг байна. Тэдний 75% нь халуун шингэнд түлэгддэг.

Сүүлийн жилүүдэд 0-5 насныхан хамгийн их өртдөг буюу нийт түлэгдсэн хүмүүсийн 65,8% \ 3168 \ түлэгдэлтийн шалтгаанаар нас баралтын 32% \ 24 \ -ний эзэлдэг юм. Түлэгдэлтийг 3 зэрэгт хувааж үздэг.

1. Өнгөц буюу нэгдүгээр зэрэг –арьсны өнгөн давхрагад нөлөөдөг ба улайх хавдах, зөөлрөх шинж тэмдэг илэрнэ.
2. Дунд буюу хоёрдугаар зэрэг- арьсны дунд давхрага болох арьсны өнгийг гэмтээдэг бөгөөд цэврүү үүснэ.
3. Гүн буюу гуравдугаар зэрэг- арьсны бүх давхрага гэмтэж түлэгддэг бөгөөд арьсны өөхөн давхрага, булчин мэдрэлийг гэмтээнэ.

1.2 Түлэгдэлтээс урьдчилан сэргийлэх

1-р зэргийн түлэгдэлтэнд үзүүлэх анхны тусламж

Шинж тэмдэг: Арьс улайх хавагнах хорсох

Анхны тусламж: Түлэгдсэн хэсгийн хувцас, эд зүйлсийг яаралтай тайлах түлэгдсэн хэсгийг 10-15 минутанд хүйтэн урсгал усанд хөргөх өвчин намдаагч өгч ариутгасан боолт бент үэргээр боолт хийх ба 3-4 хоногт бүрэн эдгэрнэ.

Анхны тусламж: Түлэгдсэн хэсгийг 10-15 мин хүйтэн урсгал усанд хөрөх өвчин намдаах эм өрөх ариутгасан боолт бөнт зэргээр боол хийх эдгэрэх хугацаа 10-14 хоногт бүрэн эдгэрнэ.

3-р зэргийн түлэгдэлтэнд үзүүлэх анхны тусламж

Шинж тэмдэг: Арьсны бүх давхарга гэмтэж түлэгддэг бөгөөд өөхөн давхарга бүлчин мэдрэлийг ч гэмтээдэг. Арьс цайвар лаа шиг болдог бөгөөд мөн шарх үүсдэг.

Анхны тусламж:

- Түлэгдсэн эх үүсвэрээс холдуулах
- Өвчтөнг ухаантай байгаа эсэхыг шалгах
- Хэвлийн дотор эрхтэн гэмтээгүй бол шингэн зүйл өгч шокноос гаргах арга хэмжээ авах

1.2.1 Бага хэмжээний түлэгдэлт ба шалзалт

Дээрх түлэгдэлт шалзалт нь: Ихэвчлэн гэр ахуйн хүрээнд тохиолддог бөгөөд анхны тусламжийн зөв үзүүлснээр эдгэрнэ. Гэхдээ шаардлагатай тохиолд амьчид хандах хэрэгтэй.

Анхны тусламж

- Түлэгдэлтийг зогсоох

- Өвдөлтийг намдааж хавдалтыг буруулах
- Халдвар авах эрсдлийг буруулах

1. Түлэгдсэн хэсгийг хүйтэн усанд дор хаяж 10-15 мин барина. Ингэснээр түлэгдэлт зогсож өвдөлт намдаана. Үс байхгүй тохиолдолд сүү, лаазтай

\ гаазгүй \ ундаа зэрэг хор үүсэхгүй шингэнээр орлууллаж болно.

2. Түлэгдсэн хэсгээс цаг, бүс, гоёл чимэглэлийг түлэгдсэн хэсэг хавдаж эхлэх учир эдгээрийн тайлж авбал эд хэрэгсэл түлэгдсэн хэсэгт шигдэхээс хамгаална.

3. Түлэгдсэн хэсэгт цэвэр алчуур жийрэг тавина. Цэвэр боолтыг маш сул хийнэ. Гялгар уут хүнсний гялгар халыс зэрэг нь сайн жийрэг болж өгдөг.

Анхаарах зүйл

- Түлэгдсэн хэсэгт наалдагч жийрэг наалтай боолт тавихыг хориглоно.
- Тос, тосон түрхлэг лосьон түрхэж болохгүй

1.2.2 Хүнд хэлбэрийн шалзалт ба түлэгдэлт

Энэ түлэгдэлт нь гал түймэрт, халуун агаар дулааны шугам задарснаас ууранд, утаанд түүний амьсгалын замд нөлөөлдөг. Түлэгдсэн хэсгийг хурдан хугацаанд хөргөх мөн түлэгдсэн хүнд шоконд ордог тул шокийн үед анхны тусламжийг үзүүлнэ.

Анхны тусламж

1. Өвчтөнг хэвтүүлнэ. Түлэгдсэн хэсгийг газарт хүргэхгүй байх
2. Түлэгдсэн хэсэгт хүйтэн усаар 10-минут урсгана хөргөнө. Анхны тусламж үзүүлэхээс өмнө түргэн дуудах
3. Усаар хөргөж байх зуур амьсгалахад хүндрэл үүсэх эсэхыг хянана.
4. Өвчтөний гарт байгаа цаг зуужл өөр бусад эд зүйлсыг тайлж авах. Шархыг доорхи цэвэр материалаар халхална. Хэрэв өвчтөн нүүрээ түлсэн бол халхлах шаардлаггүй. Усаар хөргөх түргэн иртэл өвчин намдаагчыг уулгах мөн шингэн ус уулгах ёстой.
5. Түргэн тусламж иртэл өвчтөнг дулаан байлгаж шингэн зүйл уулгаж биеийн үзүүлэлтыг хянах хэрэгтэй шокоос гаргах сэтгэл зүйн эмчилэгээ өгөх хэрэгтэй.

Анхаарах зүйл

- Усаа хэт хөргөж болохгүй хүний биеийн дулаантай тэнцэх усыг хөргөх
- Шарханд наалдсан хувцас эд зүйлсийг хуулж авч бологүй. Хэрэв хуулж авбал хавдар үүсч гэмтэх эрсдлыг нэмэгдүүлнэ.

1.2.3 Амьсгалын замын түлэгдэлт

Энэ түлэгдэлт нь халуун уур хий утаагаар амьсгалын эрхтэнээр дамжсан түлэгдэлтийг хэлнэ. Түлэгдэлтийг таних шинж тэмдэг

- Хамар амны ойролцоо хөө тортогтой байх
- Хамрын үс хуйхлагдсан байх
- Хэл улайсан хавдсан түлэгдсэн байна
- Ам орчмын арьс гэмтсэн
- Амьсгалахад бэрхшээлтэй болох

Анхны тусламж

1. Түргэн дуудаж амьсгалын замын түлэгдэлт байж болзошгүйг хэлнэ

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

2. Өвчтөнг агаараар хангах зүйлийг хийх мөн хүзүү хоолойн барьсан хувцасыг хайчилж авна.
3. Өвчтөнг ухаан алдвал амьсгалын замыг нээж амьсгалыг шалгана.

1.2.4 Цахилгааны түлэгдэлт

Энэ түлэгдэлт нь цахилгаан биер дамжин өнгөрөх үед түлэгдэлт үүсдэг. Мөн цахилгаан дамжсан замын дагуу дотуур түлэгдэлт үүсдэг.

Цахилгааны түлэгдэлтийн аюул: Аянга цахилгаан болон өндөр нам хүчдэлд цохиулсан үед түлэгдэлт үүснэ. Цахилгааны гүйдэл нь зүрх зогсоход хүргэдэг.

Цахилгаан түлэгдэлтийг таних шинж тэмдэг

- Ухаангүй
- 3-р зэргийн түлэгдэлт үүсч хавдсан түлэгдсэн ором гарсан байх
- Шоконд орно
- Арьсанд зэнэн зүйл үлдсэн байх бөгөөд өндөр хүчдэлд цохиулсан үед гардаг шинж тэмдэг юм.

Анхны тусламж

1. Цахилгааны эх үүсвэрээс салган амьсгалын замыг чөлөөлж амьсгал зүрхний цохилтыг шалгана.
2. Түлэгдсэн хэсгийг усаар хөргөнө.
3. Өвчтөнг хянаж, шокийг эмчилнэ.

Анхаарах зүйл

- Цахилгааны эх үүсвэрийг салгахдаа өөрийн аюулгүйн байдлыг хангаж мод бүдүүн ороосон цаас резинин бээлий зэрэг зүйлсийг ашиглана.
- Цахилгааны эх үүсвэрээс ашигласан эсэхийг батлагдсан үед анхны тусламж үзүүлнэ.
- Өвчтөнг дулаахан байлгах шингэн зүйл өгөх

2.3.4 Түлэгдсэн хүнд анхны тусламж хэрхэн үзүүлэх вэ?

1. Өөрийн нэрийг танилцуулах эцэг эх асран хамгаалагчтай мэндлэх
2. Хийх гэж буй үйлдлээ ойлгуулах охиныг нэрээр нь дуудаж дохио харилцах

Хэрэглэгдэх зүйл: Айл, өрхийн эмийн сан , хайч

ХҮҮХДИЙГ ТҮЛЭГДЛЭЭС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ХӨТӨЛБӨР 2014-2015

2018/04/14

Хүүхдийг түлэгдлээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөр 2014-2015

ТӨСӨЛ 2012-2016 Гэмтэл Согог Судлалын Үндэсний Төвийн Түлэнхийн тасгийг бүрэн тоногжуулах Хүүхдийг түлэгдлээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөр хэрэгжүүлэх Эрүүл Үрс Гэрэлт Ирээдүй Төрийн бус байгууллага Агуулга Төслийн хураангуй Үндэслэл, хэрэгцээ шаардлага, тулгамдсан асуудал Төслийн зорилго Хамтран ажиллагчид Хавсралт дагалдах материал Төслийн хураангуй Төслийн нэр Хүүхдийг түлэгдлээс урьдчилан сэргийлэх хөтөлбөр Төсөл хэрэгжих байршил Гэмтэл Согог Судлалын Үндэсний Төвийн Түлэнхийн тасаг Төслийн хүрээнд хийгдэх ажлууд ГССҮТ-ийн харьяа Түлэнхийн тасгийг бүрэн тоногжуулах Улаанбаатар хот болон орон нутгийн эмч, сувилагч нарт мэргэжил дээшлүүлэх сургалт явуулсан.

Хүүхэдээ хооллохдоо дараах зүйлсийг анхаарах зүйл

1. Бага насны хүүхэд хооллохдоо гар хүрч болзошгүй газраас халуун хоол цайг холдуулах
\ аягатай халуун ус цай хүүхдийг түлэхгүй хэмжээнд хөрөхөд 15 тинут шаардлагатай байдаг\
2. Хүүхдээ хөхүүлж байхдаа хоол цайгаа идэхгүй байх
3. Эцэг, эх хоол ундаа хийж байх үед хүүхдээ хол байлгах
4. Хоол хийдээ хүүхдээ өрхийн бусад гишүүдээр авахуулах эсвэл хөдөлгөөнийг нь хорих тэрэгт суулгах
5. Халуун сав , ус буцалгагч данх тогоотой хоол зэргийг хүүхдийн гар хүрэхгүй газар хураах
6. Халуун буцалж байгаа хоол цайнаас хүүхдээ хол байлгах
7. Ахуйн хэрэгсэл болох индүү үсний хайч зүү утас шөвөг сүх гар хүрэхгүй газар хэрэглэн дуусаад далд хийх
8. Насанд хүрээгүй болон өндөр настай хүнтэй бага насны хүүхэдээ орхихгүй байх
9. Баяр ёслол аялал зуучлалтын үед хүүхэддээ тавих хяналтаа сайжруулах
10. Гэрийнхээ аюулгүйн орчинг бүрдүүлэх
11. Хүүхдээ түлж болзошгүй эрсдэлд зан үйлээ өөрчлөх

Түлэгдэлт өвчинд өртөж байгаа хүмүүсийн дийлэнх 0-5 насны хүүхдүүд байдаг. Яагаад гэвэл мөлхөлж эхэлж буй 4-8 сартай 6-18 сартай хүүхэд 12-оос доош насныхан илүү өртөж байна. 2011 онд хийсэн судалгаар түлэгдсэн нийт хүүхдийн 75,3% 7-24 сартай байна. Түлэгдсэн хүүхдийн 81% нь 1 удаа үлдсэн 2 түүнээс дээш удаа түлэгдэж байна. Гэрт амьдардаг хүмүүс багананаас хойшхи хэсэгт халуун тогоогоо байрлуудаг гэтэл хүүхдийн тоглох талбай нь тэнд байдаг.

Хүүхдүүд ихэвчлэн томчуудтай хамт байхдаа түлэгдэж байна. Гэтэл томчууд түлэгдсэн бол өөрсдийн уламжлалт аргыг хэрэглэж тухайн газарыг бүр томруулж шархыг хүндрүүлж байдаг. Манай улсын хувьд өвчлөл нас баралт 60%-иас дээш түлэгдэлтэй хүний олонх нь нас барж байгаа нь хавсарсан хавдартай ирж байгаа учраас түлэгдэлтийг сэдрээж зүйлсийг хэрэглэн бохирдуулсантай холбоотой. Дээрх графикаас харахад өвчний ихэнх нь хүйтэн усанд дүрсэн нь зөв арга юм.

Монголчууд ихэвчлэн түлэгдэлтэнд анхны тусламж үзүүлэхдээ саван, давс, элсэн чихэр, өндөгний шар, нохойн цус, гутлын тос түүхий мах зэргийг хэрэглэгдэг нь өвчнийг хүндрүүлдэг. Иймээс анхны тусламжийг үзүүлэхдээ зөв шинжлэх ухааны үндэстэй анхны тусламийг үзүүлэх мэдлэг чадвартай болсон байх ёстой.

Иймд би “Халуун тогооны аюулгүй ажиллагаа” зөвлөмж бэлтгэлээ. Үүнд:

1. Халуун тогоог аль болох хэрэглэхгүй байх
2. Халуун тогоог хэрэглэхийн залгуур бүрэн бүтэн эсэхийг заавал шалгаж байх
3. Халуун тогоог унтраахдаа заавал эх үүсгэвээр нь салгах
4. Ус чийгтэй газар байлгахгүй байх
5. Тусгай тавиур дээр байрлуулах
6. Хүүхдээс, тоглох талбайгаас хол байлгах
7. Халуун тогоонд дээр гурил хайрахгүй байх
8. Тагийг хийтэй таглахгүй байх
9. Залгачихаад хоосон орхих
10. Халуун тогоог залгасан тохиолдолд олон залгуурт олон зүйл залгахгүй байх гэсэн зөвлөмжийг багтаалаа.

Хоёр: СУДАЛГААНЫ ХЭСЭГ

2.1 Түлэгдэлтийн шалтгаан ба өвчлөл

ДЭМБ –ын статистик мэдээгээр дэлхий дээр өдөр бүр 260 хүүхэд түлэгдэлтийн улмаас нас барж маш олон хүүхэд амьдралын туршид ямар нэг хэмжээгээр түлэгддэг гэсэн байна. Тэдний 75 хувь нь халуун шингэнд түлэгддэг ба түлэгдэлтэнд бага насны хүүхэд байдаг ба охид хөвгүүдээс илүү өртөмхий байдаг нь тогтоогджээ.

Түлэгдэлт маш олон янзаар үүсэх ба түүний учир шалтгаан үүнтэй агаар нэг адил орчин үед түлэгдэлт 0-5 насны хүүхдүүд ахуйн осолд өртдөг. Яагаад гэвэл эцэг эхийн хараа хяналт сул тоглох орчин хязгаарлагдмал учир хүүхдэд түлэгдэх нь элбэг байдаг. Гэхдээ энэ ганц түлэгдэх шалтгаан биш хүүхдийн гол дайсан бол “ халуун тогоо ” юм. Өнгөрсөн жил ГССҮТөв-ТНСМЗТ-т түлэгдэлт өвчнөөр 1200 гаруй хүн хандсан байна. Үүний 850 орчим тохиолдол буюу 69% нь зөвхөн 0-4 насны хүүхдүүд байна. Тэгвэл бага насны хүүхдийн түлэгдэлт өвчин яагаад тэргүүн байрт жагсч байгааг нь Нийгмийн эрүүл мэндийн төвийн мэргэлжилтэн Б.Сувд судалжээ. Хүүхдийн өвчлөл дотор осол гэмтлийн түлэгдэлт өвчин тэргүүлж байгаа бөгөөд ахуйн осол гэмтлийн 4 хүн тутмын 1 нь түлэгдэлт байна. Тиймээс түлэгдэлтэнд юу нөлөөлөөд байгааг судалж үзлээ. 1-рт гэр доторх зан үйл нөлөөлж байна. Тухайлбал : ээж нь хүүхдээ хөхүүлж байхдаа хоолоо идэх , хоолоо хийж байхдаа хүүхдээ дэргэдээ байлгадаг яг энэ цагт эцэг эхийн анхаарал сулардаг тул хүүхэд түлэгдэх магадлалтай байдаг. Мөн халуун тогоог гэр хорооллохон ихээр хэрэглэж байгаа нь хүүхдийг хувьд бас нэг эрсдэл болж байна. Хятад халуун тогоонд түлэгдсэн хүүхдүүдийн нас баралт магадлал нь өндөр халуун тогооны залгуур нь маш богино тул олон залгуурт ойртуулж газарт байрлуулсан хоол цай дэвэрхэд түлэгдэж аюул өндөр байдаг. Ер нь цахилгааны хэрэгслийн тоо олон болох тусам хүүхдийн түлэгдэж эрсдэл нэмэгддэг.

Монгол улс хэмжээнд нийт 1130000 гаруй өрхтэй гэсэн статистик судалгаа байдаг байна. Иймд нийт өрхийн 10 хувь нь халуун тогоо хэрэглэдэг байна.

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

Үйлдлийн дараалал

1. Өвчтөнд нь тусламж үзүүлэхийг зөвшөөрснөө ойлгуулж гэрийхэнийг нь тайвшруулж гэрт орно.
2. Түлэгдсэн хэсгийн хувцасыг тайлах боломжгүй хэсгийг хайчилж чөлөөлнө.
3. Улайж хорссон хавдсан өөрчлөлт нь 1-р зэргийн түлэгдэлт
4. Доод мөчний тал хэсэг нь буюу 9 % нь түлэгдэлт нэрвэгдсэн
5. Крантны хүйтэн ус гоожуулж түлэгдсэн гарын хэсгийг усан дор 10-20 минут байна.
6. Эмнэлгийн тусламж дуудна.
7. Ууж чадах хэмжээгээр бүлээн шингэн уулгана.
8. Гэрийн эмийн сангасууж шаардлагатай эм,боолтыг материал байгаа эсэхыг шалгана.
9. Хорсож өвдөж байгаа тул өвчин намдаагч уулгана
- 10.Өвчтнийг аль болох тайвшруулан хэвтүүлж эрмэлзэнэ.

График 1

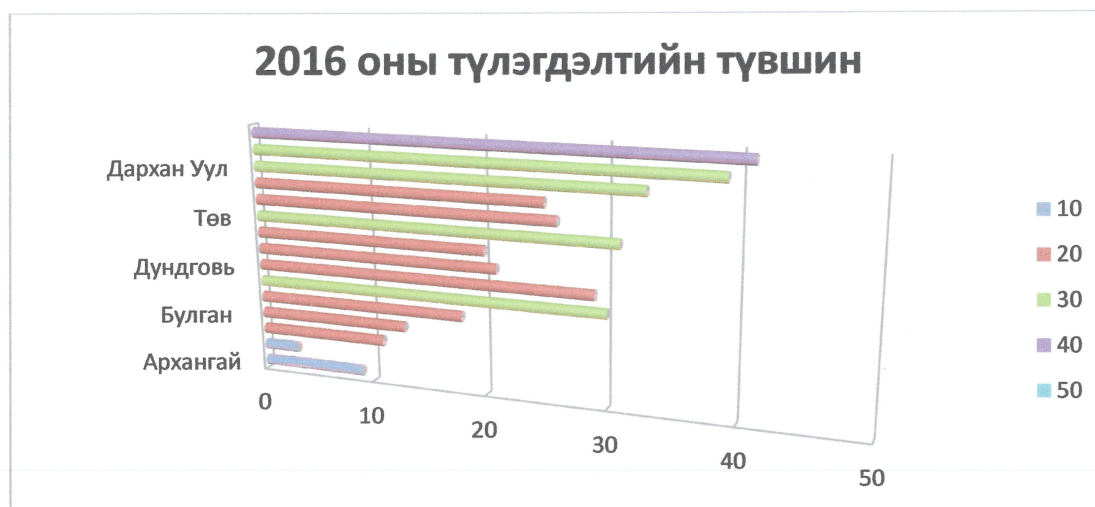

График 1- ээс харахад судалгааг 10000 хүн тутмаас гаргасан ба манай Говьсүмбэр ^{аймаг} болон ~~нийслэлд~~ хамгийн их байна.

Төгсөлтийн өмнөх дадлага хийж байх хугацаанд ажиглалтаас нийт түлэгдэлтийн гэр ахуйн цахилгаан хэрэгсэл, халаах хэрэгслээр халуун хоол цайнаас болж түлэгдсэн нь харагдаж байлаа. Энэ нь хувь хүний болгоомжгүй эцэг эхийн хариуцлагагүй үйлдлээс шууд хамаарч байна. Судалгаанд 1999 хүн хамрагдсан ба үүний 1891 иргэд 108 эмч эмнэлгийн ажилчид хамрагдсан.

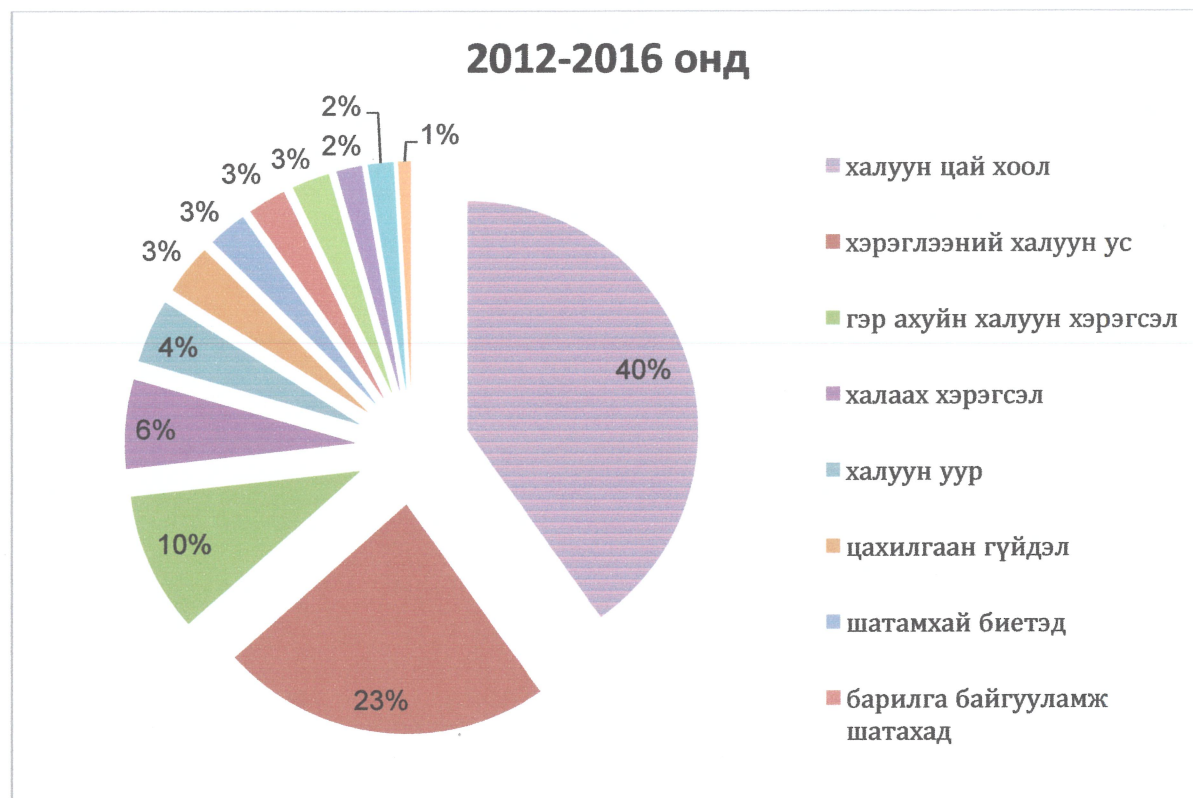
График 2

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

Дээрх графикаас үзэхэд Говьсүмбэр аймагт түлэнхий өвчний шалтгааны 33 хувь нь зуух пийшин, 22 хувь нь халуун тогооноос болж байгаа нь харагдаж байна.

График 3

Дээрх судалгаа нь ТНСМЗТ-ийн тандалт судалгаа, статистикийн албанаас авсан судалгаа юм. Иймд хүүхдээ эрсдлээс аргуудад суралцах шаардлагатай.

1. Ахуйн хэрэглээний аяга,таваг угаагч шингэн бензин болон шатах тослох материал гэртээ хадгалахгүй байх
2. Гал гарах хэрэгсэл болох шүдэнз асаагуур гааз зэргийг хүүхдээс холдуулах
3. Эм, спирт ороох боолт материалыг хүүхдээс далд байлгах
4. Халуун индүү халуун тогоо хоол цай тос иод халууны шил зэргийг зориулалтын газар байрлуулах
5. Хүүхэд тээгэлдэж унах галтай ойрхон гишгүүр шал зэргийг холдуулах
6. Хүүхдээ галын дэргэд хөхүүлэхгүй байх
7. Хүүхдээ галын дэргэд тоглуулж болохгүй байх

Тухайн төв төгсөлтийн өмнөх дадлага хийсэн ба тус төвд хэвтэн эмчлүүлж байсан 8 өвчнөөс судалгаа авахад:

График 4

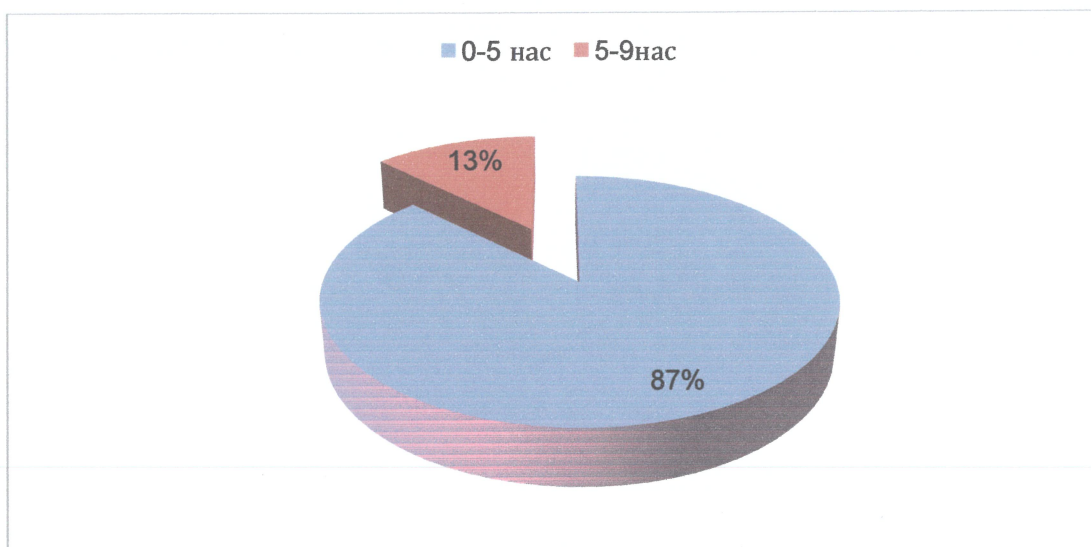

График 5

Өвтнүүдийн 50 хувь нь халуун тогооноос болж түлэгдсэн байгаа нь манай монголчууд хятад улсаас оруулж ирж буй халуун тогоог их ашиглаж хэрэглэж байгаагаар холбоотой байна. Мэдээллийн эх сурвалжаас Хятад улсаас 2016 онд 5969 халуун тогоо импортоор орж ирсэн байна.

Монгол улс хэмжээнд нийт 1130000 гаруй өрхтэй гэсэн статистик судалгаа байдаг байна. Иймд нийт өрхийн 10 хувь нь халуун тогоо хэрэглэдэг байна.

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

Монгол улс хэмжээнд нийт 1130000 гаруй өрхтэй гэсэн статистик судалгаа байдаг байна. Иймд нийт өрхийн 10 хувь нь халуун тогоо хэрэглэдэг байна.

Хүүхэдээ хооллохдоо дараах зүйлсийг анхаарах зүйл

1. Бага насны хүүхэд хооллохдоо гар хүрч болзошгүй газраас халуун хоол цайг холдуулах
 \ аягатай халуун ус цай хүүхдийг түлэхгүй хэмжээнд хөрөхөд 15 тинут шаардлагатай байдаг\
2. Хүүхдээ хөхүүлж байхдаа хоол цайгаа идэхгүй байх
3. Эцэг, эх хоол ундаа хийж байх үед хүүхдээ хол байлгах
4. Хоол хийдээ хүүхдээ өрхийн бусад гишүүдээр авахуулах эсвэл хөдөлгөөнийг нь хорих тэрэгт суулгах
5. Халуун сав , ус буцалгагч данх тогоотой хоол зэргийг хүүхдийн гар хүрэхгүй газар хураах
6. Халуун буцалж байгаа хоол цайнаас хүүхдээ хол байлгах
7. Ахуйн хэрэгсэл болох индүү үсний хайч зүү утас шөвөг сүх гар хүрэхгүй газар хэрэглэн дуусаад далд хийх
8. Насанд хүрээгүй болон өндөр настай хүнтэй бага насны хүүхэдээ орхихгүй байх
9. Баяр ёслол аялал зуучлалтын үед хүүхэддээ тавих хяналтаа сайжруулах
10. Гэрийнхээ аюулгүйн орчинг бүрдүүлэх
11. Хүүхдээ түлж болзошгүй эрсдэлд зан үйлээ өөрчлөх

Түлэгдэлт өвчинд өртөж байгаа хүмүүсийн дийлэнх 0-5 насны хүүхдүүд байдаг. Яагаад гэвэл мөлхөлж эхэлж буй 4-8 сартай 6-18 сартай хүүхэд 12-оос доош насныхан илүү өртөж байна. 2011 онд хийсэн судалгаар түлэгдсэн нийт хүүхдийн 75,3% 7-24 сартай байна. Түлэгдсэн хүүхдийн 81% нь 1 удаа үлдсэн 2 түүнээс дээш удаа түлэгдэж байна. Гэрт амьдардаг хүмүүс багананаас хойшхи хэсэгт халуун тогоогоо байрлуудаг гэтэл хүүхдийн тоглох талбай нь тэнд байдаг.

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

Хүүхэдээ хооллохдоо дараах зүйлсийг анхаарах зүйл

1. Бага насны хүүхэд хооллохдоо гар хүрч болзошгүй газраас халуун хоол цайг холдуулах
\ аягатай халуун ус цай хүүхдийг түлэхгүй хэмжээнд хөрөхөд 15 тинут шаардлагатай байдаг\
2. Хүүхдээ хөхүүлж байхдаа хоол цайгаа идэхгүй байх
3. Эцэг, эх хоол ундаа хийж байх үед хүүхдээ хол байлгах
4. Хоол хийдээ хүүхдээ өрхийн бусад гишүүдээр авахуулах эсвэл хөдөлгөөнийг нь хорих тэрэгт суулгах
5. Халуун сав , ус буцалгагч данх тогоотой хоол зэргийг хүүхдийн гар хүрэхгүй газар хураах
6. Халуун буцалж байгаа хоол цайнаас хүүхдээ хол байлгах
7. Ахуйн хэрэгсэл болох индүү үсний хайч зүү утас шөвөг сүх гар хүрэхгүй газар хэрэглэн дуусаад далд хийх
8. Насанд хүрээгүй болон өндөр настай хүнтэй бага насны хүүхдээ орхихгүй байх
9. Баяр ёслол аялал зуучлалтын үед хүүхдэдээ тавих хяналтаа сайжруулах
10. Гэрийнхээ аюулгүйн орчинг бүрдүүлэх
11. Хүүхдээ түлж болзошгүй эрсдэлд зан үйлээ өөрчлөх

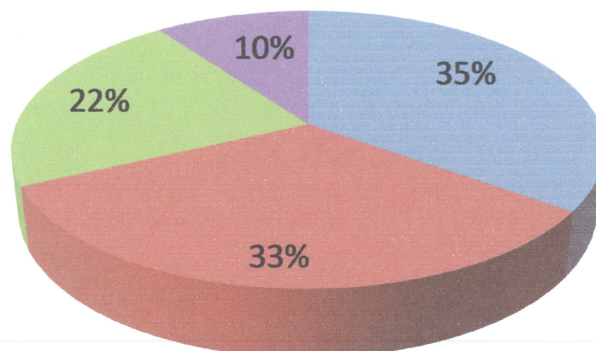
Түлэгдэлт өвчинд өртөж байгаа хүмүүсийн дийлэнх 0-5 насны хүүхдүүд байдаг. Яагаад гэвэл мөлхөлж эхэлж буй 4-8 сартай 6-18 сартай хүүхэд 12-оос доош насныхан илүү өртөж байна. 2011 онд хийсэн судалгаар түлэгдсэн нийт хүүхдийн 75,3% 7-24 сартай байна. Түлэгдсэн хүүхдийн 81% нь 1 удаа үлдсэн 2 түүнээс дээш удаа түлэгдэж байна. Гэрт амьдардаг хүмүүс багананаас хойшхи хэсэгт халуун тогоогоо байрлуудаг гэтэл хүүхдийн тоглох талбай нь тэнд байдаг.

График 6

Говьсүмбэр аймгийн хэмжээнд

■ халуун хоол цай ■ зуух пийшэн ■ халуун тогооноос ■ бусад

Түлэгдэлт өвчинтэй холбоотой судалгааны үр дүн

Түлэгдэлт өвчинтэй холбоотойгоор иргэдийн дунд явуулсан судалгааны үр дүн

Түлэгдэлт үүсч байгаа шалтгааны ихэнх хувийг нь халуун тогоо буюу эцэг эхийн анхаарал болгоомжгүй нөхцөлөөс үүсч байгаа нь судалгаанаас харагдаж байна. Иргэд нь түлэгдэлт өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх болон анхан шатны тусламж үзүүлэх талаарх мэдээлэл дутмаг. Орон нутгийн эмнэлэг шаардлагатай тоног төхөөрөмжөөр хангагдах ёстой бөгөөд тэдгээр нь орон нутагт байдаггүйн улмаас иргэдэд хангалттай хүрч үйлчилж чаддаггүй Улаанбаатар хотруу шилжүүлдэг.

Түлэгдэлт өвчинтэй холбоотойгоор эмч, эмнэлгийн ажилчдын дунд явуулсан судалгааны үр дүн

Судалгааны үр дүнд орон нутагт түлэгдэлт өвчний дийлэнхи хувийг ахуйн хүчин зүйлээс, Улаанбаатар хотод ахуйн хүчин зүйлс 90% болон үйлдвэрийн осол гэмтлээс 10% үүсч байгаа нь судалгаанаас харагдсан. Судалгаанаас харахад хоёр дугаар зэргийн түлэгдэлт өвчин илүү их давамгайл боловч гурав дугаар зэрэг буюу хүнд зэргийн түлэгдэлт өвчнөөр өвчлөгсөд их байгаа нь харагдаж байсан. Орон нутагт арьс нөхөх эмчилгээ хийх шаардлага их гардаг бөгөөд шаардлагатай тоног төхөөрөмж байхгүй эсвэл хуучны шаардлага хангахгүй ямар нэгэн багажаар орлуулдаг, яаралтай тусламж

ДИПЛОМНЫ АЖИЛ

үзүүлж чаддаггүйгээс хүндрүүлэх нөхцөл үүсдэг байна. Эмч нар түлэгдэлт өвчний эмчилгээний талаарх шинэ мэдээ, мэдээлэл сайтай бөгөөд 3 болон 4-р зэргийн хүнд өвчтөнийг Улаанбаатар хот руу шилжүүлдэг. Арьс нөхөх хагалгаа хийгдсэн тохиолдолд түүний зардлыг төрөөс гаргадаг. Улаанбаатар хотын хувьд судалгаанаас харахад хоёр гурав дугаар зэргийн түлэгдэлт өвчин илүү их давамгайл байсан. Эмчилгээнд шаардагдах тоног төхөөрөмж хангалтгүй. Улаанбаатар хотод орон нутгаас шилжин ирэгсэд давамгайлсан, гэр хороолол ихтэй, цахилгааны осол болон халуун тогоонд түлэгдэх өвчлөл ихтэй. Арьс нөхөх эмчилгээ хийх шаардлага их гардаг.

БАГА НАСНЫ (0-5 ХҮРТЭЛХ) ХҮҮХДИЙН ТҮЛЭНХИЙН ТАРХАЛТ

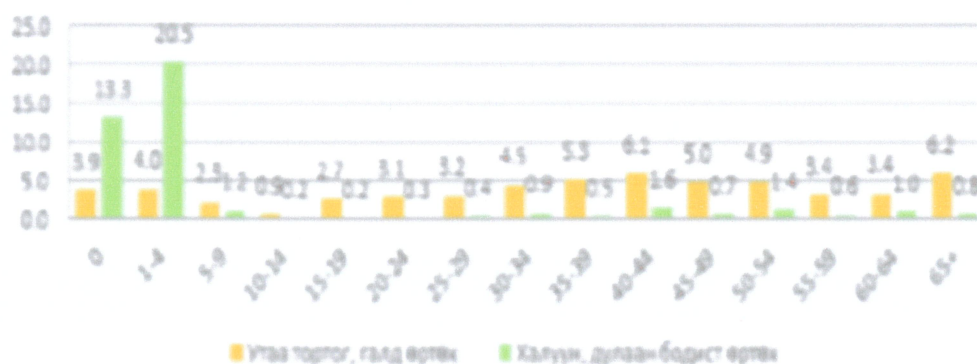
Зураг 1. Зураг 1-ээс харахад 2005 онд Улаанбаатар хотын 5 хүртэлх насны хүүхдийн дундах бүх төрлийн осол гэмтлийн нас баралтын тоо огцом буурсан нь өмнөх жилүүдийн тухайн насны нийт хүн амын тоо нь ойролцоо боловч тухайн жил нас барсан хүүхдийн тоо бага байв. Тухайлбал, 2004 онд 39 хүүхэд (100000 хүн амд 56.1 тохиолдол) нас барсан бол 2005 онд 16 хүүхэд (100000 хүн амд 22.4 тохиолдол) бүх төрлийн осол гэмтлээр нас барсан байна.

Хүснэгт 1. 5 хүртэлх насны хүүхдийн нас баралт, түлэнхийн шалтгаанаар

Насны ангилал	2004 оны хүн амын			2013 оны хүн амын			2013 оны нас баралт			100 000 хүн амд
	хүн амын 100	2004 оны нас баралт		100	2013 оны нас баралт		2013 оны нас баралт			
	Бүх осол	Түлэнхий	Түлэнхий %	100 000 хүн амд	Бүх осол	Түлэнхий	Түлэнхий %			
1>	14796	12	.	.	36167	28	6	21.4%	16.6	
1-4	64716	27	2	0.7%	3.7	142717	69	41	69.4%	28.7

Хүснэгт 1-ээс харахад Улаанбаатар хотод 0-5 хүртэлх насны хүүхдүүдийн түлэнхийн улмаас гэмтэж нас барах нь 2004 онд 1 хүртэлх насны хүүхдүүдийн дунд түлэгдэж нас барсан тохиолдол бүртгэгдээгүй бол 2013 онд 21.4% болтлоо өсч, харин хөлд орж буй 1-ээс дээш насны хүүхдүүдийн түлэнхийн улмаас нас баралт сүүлийн 10 жилийг харьцуулахад ойролцоогоор 10 дахин ихэссэн байна. Улаанбаатар хотод 2004-2013 онуудад түлэнхийн нас баралт бүх тохиолдлын 54% нь эрэгтэй хүүхдүүд байсан ба эрэгтэй, эмэгтэй хүүхдийн харьцаа 1,1:1 байв.

2-р зураг 0-5 насны хүүхдийн түлэнхийн нас баралтын тоо

Зураг 2. 0-5 хүртэлх насны хүүхдийн түлэнхийн нас баралт, насны бүлэг, шалтгаанаар, 2004-2013 он, Улаанбаатар хот (100000 хүн амд)

Дүгнэлт

Дэлхийн болон монголын эрүүл мэндийн байгууллагын судалгаа, өөрийн THCMЗТ-т хийсэн судалгаа ажиглалтаас ахуйн үүсэлтэй осол гэмтлийн 30-50 хувь түлэгдэлт байгаа бөгөөд түүний 65-85 хувь бага насны хүүхэд байгаа нь иргэдийн анхаарал болгоомжгүй үйлдлээс шууд хамааралтай бөгөөд түлэгдэлтийн шалтгаан нь шингэн ба халуун цай, хоол тос, халуун тогооноос үүдэлтэй осол гэмтэл байгаа нь монголчууд ялангуяа цахилгаан ашигладаг гэр сууцанд амьдардаг хүмүүст их тохиолдож байгаа билээ. Иймд тэдгээр иргэдэд зориулан бэлтгэсэн “Халуун тогооны аюулгүй ажилаагаа”ны зөвлөмж бэлтгэн хүргэх нь түлэгдэлтийг бууруулахад чухал хувь нэмэр болох гэдэгт илтгэлтэй байна.

Ном зүй

1. ГССҮТ-ийн ТНСМЗТ-ийн Тандалт, судалагаа, статистикийн албын авсан судалагаанууд
2. mongol.med.mn
3. Улаан загалмайн анхны тусламж гарын авлага номноос
4. [https :\\ www.google.mn](https://www.google.mn)
5. ГССҮТ-ийн ТНСМЗТ-ийн Тандалт, судалагаа, статистикийн албын авсан судалагаанууд
6. Гэмтэл Согог Судлалын Үндэсний Төв. Эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүд 2004-2013
7. Эрүүл Мэндийн Хөгжлийн Төв. Эрүүл мэндийн үзүүлэлтүүд 2004-2013.
8. Ө. Ганчимэг Монгол улсын хүн амын дундах осол гэмтлийн тохиолдол, нас баралтын хөдлөл зүй, [https :\\ ikon mn\\ adivel 1022\\44648](https://ikon.mn/active/1022/44648)
9. [https :\\ www.google.mn](https://www.google.mn)
10. [nems. gogo .mn](http://nems.gogo.mn)
11. [httpss \\ www.seribd .com](httpss://www.seribd.com)
12. [https :\\ ikon mn\\ adivel](https://ikon.mn/active)
13. [nems. gogo .mn](http://nems.gogo.mn)
14. . Оргил Б. Өрхийн анагаах ухаан. Улаанбаатар: Соёмбо принтинг; 2009. х. 70 хэтийн төлөв ба тархалтын судалгаа. mongol.med.mn
15. ТНСМЗТ-ийн ВЭБ сайт
16. [child .gov.mn](http://child.gov.mn)
17. ГССҮТ-ийн ТНСМЗТ-ийн Тандалт, судалагаа, статистикийн албын авсан судалагаанууд
18. [.mongol.med.mn](http://mongol.med.mn)
19. Улаан загалмайн анхны тусламж гарын авлаг

Хавсралт 1

Түлэгдэлтийн боолт

Түлэгдэлтийн шархныг анхны тусламжин дээр чийгтэй боолт хийнэ гэсэн байгаа нь түр зуурын гэж ойлгох ёстой. Учир нь шархыг хэзээ ч уусмалаар боож орхиж болохгүй энэ нь өвдөлт ихтэй эрсэд шарханд нэмэлт гэмтэл учруулдаг аж үздэг. Түлэгдэлтийн шархыг дээрхи тохиолдлоос бусад тохиолдолд ил задгай байлгахад заавал тосон боолт хийнэ.

☐ Бага насны хүүхдийн нүүрний түлэгдэлтийн өр нь нүүрний түлэгдэлтийн

☐ Бага насны хүүхдийн өргөт хярган бэлэг эрхтэний түлэгдэлт

Энд хамгийн тохиромжтой тос эмийн бэлдмэл нь МЕРО юм. Учир нь МЕРО-г хэрэглэж 3-н үндсэн арга байдаг.

☐ Ил арга-Шархыг ил байлган өдөрт 4-6 удаа түрхэн хэрэглэн

☐ Харас ил арга – Шарханд нэг удаа марль тавьж түрхэнэ

☐ Далд арга-Шархыг битүү ороож бооно, боолтыг өдөр тутам солино.

☐ МЕРО-ийн бусад тос тосон түрхлэгээс давуу тал нь ургамлын найрлагатай арьсны физиологийн бүтэц үйл ажиллагааг нөхөн сэргээж шархалсан хэсэгт бүрхүүл үүсгэж физиологийн чийгшилт орчны бүрдүүлснээр чийгшилт орчны бүрдүүлснээр эдгэрэх явцыг хурдасгайгаар ба нягтны бохирдлоос хамгаалж хөлдөвлөсөн хэсгийг нягтны үржлийг зогсоож үхжсэн эдийг амархан зөөлрүүлж өвчин намдаах үйлдэл үзүүлнэ. Мөн сорвижилт бага үүсдэг онцлогтой.

☐ Түлэгдэлтийн боолтыг солих үед заавал дэвтээж авна, өвчтөнийг усанд оруулна.

☐ Шархнаас цус гаргахгүй байх

☐ Эмчилгээний хэд дэхь хоногийг сайтар тооцож байх \ 16,21 \

☐ Боолтыг боолтонд хэрэглэсэн тосноосоо хамааран 1-2 хоног ангилан боолт хийж байх

Хавсралт 2

Боолтын ангилал

Ахуйн болон аливаа осол гэмтлийн үед үүссэн шарх цус алдалт бэртэл түлэгдэлтэнд төрөл бүрийн болтуудыг хийх шаардлага гардаг.

- ☐ Цуулбар боолт
- ☐ Гурвалжин боолт
- ☐ 8-н тоот боолт
- ☐ Ороомог нь боолт
- ☐ Биентен боолт

Боолтын ач холбогдол

Боолтууд нь биентен гурвалжин алчуур цуулбар гэсэн төрлүүд байх бөгөөд зөв хийж сурснаар шарх гэмтлийн халдвараас хамгаалах эдгэрэлтийн түрхэх ач холбогдолтой

Боолт 1 энэ өрөөнд цэвэр боолт хийгддэг

Боолт 1 Энэхүү боолтонд боолт 2,3 орсон буюу бохир боолтноос гарсан цэвэр боолтнд ордог.

Боолтонд хэрэглэгдэх зүйлс:

- ☐ Повидиод 0,3
- ☐ Повидиод 0,7
- ☐ Тосон сетик
- ☐ Мөнгөжүүлсэн тос
- ☐ Цацлага бент

Унтуулгатай боолтонд хэрхэн бэлдэх вэ?

1. Мөнгөжүүлсэн тос \ түлэгдсэн талбайн хэмжээнээс хамаарч хамаарч тоо ширхэг нь өөрөөр байна.
2. Уян биент том сараар байх \ талбайг хэмжээнээс хамаарч тоо ширхэг өөр байна.
3. Тосон сетик
4. Бактерийн эсрэг саван\ шарх угаах \

Унтуулгатай боолтонд хэрхэн бэлдэх вэ?

1. Мөнгөжүүлсэн тос \ түлэгдсэн талбайн хэмжээнээс хамаарч хамаарч тоо ширхэг нь өөрөөр байна.
2. Уян биент том сараар байх \ талбайг хэмжээнээс хамаарч тоо ширхэг өөр байна.
3. Тосон сетик
4. Бактерийн эсрэг саван\ шарх угаах \
5. Том цагаан алчуур \ бие арчих \
6. Хүүхдийн 05-аас хойш хоол сойно. Үүнд угж болон хөхөө хөхүлэхгүй байх
7. Том хүнийг орой 23
8. Цагаас хойш хоол сойх

Боолт 2: Энэ боолтонд өвчтөний шархыг угааж ариутгаад цэвэр боолтонд оруулдаг

- Зориулалтын угаагч
- Шарах цэвэрлэгч
- Цэвэр сальфитика
- Ариутгасан биент зэрэг орно

Түлэгдэлтийн эмчилгээ ба нөхөн сэргээх эмчилгээ

Эмчилгээ (ГССҮТ\ Түлэгдэлт, осголт өвчинд хэрэгжүүлэх эмчилгээ нь өвчний зэргээс хамаарч өөр өөр байна.

1-р зэрэг: Улайх, өвдөлттэй. Өвдөлт намдаах чийгшүүлэгч тос түрхэх (мөнгөжүүлсэн тос), 7 хоногт эдгэрнэ

2-р зэрэг: Цэврүүтэх, чийглэг, өвдөлттэй. Мөнгөжүүлсэн сульфадиазин тосон боолт хийх ба 3 долоо хоног буюу 21 хоног харна. Эдгэхгүй бол мэс заслын эмчилгээ шаардлагатай

3-р зэрэг: Хуурай, хатуу, цайвар ягаан, өвдөлтгүй. Мөнгөжүүлсэн сульфадиазин тосыг 2-3 хоног нэг удаа түрхэх ба боолтыг өдөр бүр солино. Шарх өөрөөрөө эдгэрэх боломжгүй байдаг тул арьс нөхөх мэс заслын эмчилгээ шаардлагатай.

4-р зэрэг: Хуурай, хар эсвэл цагаан өнгөтэй өвдөлтгүй. Мөнгөжүүлсэн сульфадиазин тосон боолт, мэс заслын эмчилгээг аль болох эрт хийх шаардлагатай.

Түлэгдсэн өвчтөнг хүнд хөнгөний зэргээс хамаарч эмнэлэгт хэвтүүлнэ. Зайлшгүй хэвтүүлэн эмчлэх заалт бий. Үүнд:

Том хүнд 15%-иас дээш, хүүхдийг 10%-иас дээш түлэгдэлтэй бол эмнэлэгт хэвтүүлэн эмчлэх заалттай.

Бага насны хүүхдэд арьсны давхарга нимгэн байдаг тул ихэвчлэн гүн түлэгдэлт илүү тохиолддог тул эмнэлэгт хэвтүүлэн эмчлэх шаардлагатай.Өндөр настнуудыг мөн ихэвчлэн эмнэлэгт хэвтүүлнэ.

Түлэгдлийн гүний зэргээс хамаарч мэс заслын эмчилгээ шаардагдах өвчинг эмнэлэгт хэвтүүлэн эмчилнэ.Онцгой хэсгүүдэд байрлалтай түлэгдэлт: Нүүр, сарвуу, тавхай, салтаа.

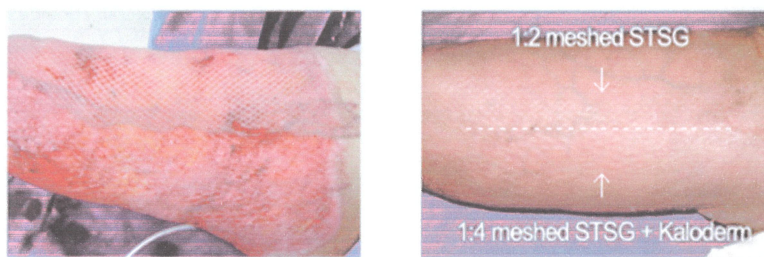
Бүсэлсэн байрлалтай түлэгдэлт: амьсгалын замын түлэгдэлт

Гэмтэлтэй хавсарсан эсвэл суурь өвчинтэй: чихрийн шижин гэх мэт.

Түлэгдэлт, осголт өвчинд хэрэглэгдэж байгаа тоног төхөөрөмжүүд

1-р зураг 2-р зэргийн гүн түлэгдэлт арьс
нөхөх хагалагааны дараа

2-р зураг 3-р зэргийн түлэгдэлт
Арьс нөхөх хагалагааний дараа

3-р зураг 3-р зэргийн түлэгдэлт
Арьс нөхөх хагалгааны дараа

